

Կիպրահայ

ԿԻՊՐՈՍ

Զրոյց-Քննարկում՝ «Հայատառ Մամուլին Դիմագրաւած Խնդիրները» Նիւթին շուրջ

Կիրակի, 15 Դեկտեմբեր 2013, երեկոյեան ժամը 7:00-ին, Նիկոսիոյ Ազգային առաջնորդարանի «Վ. Իւթիւճեան» սրահին մէջ՝ տեղի ունեցաւ հետաքրքրական Զրոյց-Քննարկում, ընդհանուր նիւթ ունենալով՝ «Հայատառ Մամուլին Դիմագրաւած Խնդիրները»: Զեռնարկը նուիրուած էր Գերշ. Տ. Վարուժան Արք. Հերկելեանի մամուլ-հրատարակչական գործունեութեանց 25-ամեակին, որոնց մէջ յատկապէս՝ «Արծիւ» ամսաթերթի եւ «Գառնի» մատենաշարի խմբագրական աշխատանքները: Զեռնարկը կազմակերպուած էր կիպրահայ հայատառ մամուլի օրկաններուն, ի մասնաւորի Պրն Հրայր Ճեպէճեանի կողմէ, եւ կը վայելէր հովանաւորութիւնը՝ կիպրահայ Պետական Ներկայացուցիչ Տիար Վարդգէս Մահտեսեանի, ինչպէս նաեւ ներկայութիւնը՝

հայ մամուլով հետաքրքրուող ազգայիններու:

Բացման խօսքով հանդէս եկաւ Պրն Հրայր Ճեպէճեան, շեշտելով յատկապէս , որ Մփիւռքահայ մեր կեանքին մէջ, հայատառ մամուլը՝ տեղեկատուական այլ միջոցներուն մէջ, բացառիկ նշանակութիւն ունեցեր էր՝ հայապահպանման մեր ճիգերուն մէջ, հայ

ընտանիքին, հայ դպրոցին եւ հայ եկեղեցիին, ինչպէս նաեւ միութեանց եւ ակումբներու կողքին: Ան անդրադարձաւ որ ներկայիս, համացանցը հնարաւորութիւն կ'ընձեռէ որ մամուլը աւելի լայն հաղորդակցութեան դաշտ ունենայ եւ յետադարձ կապ ստեղծուի ընթերցողին եւ մամուլին միջեւ: Ապա ան ներկայացուց օրուան զերկուցաբերներն ու նիւթերը: Յաջորդաբար խօսք առին՝ Դոկտ. Արտա Ճեպէճեան՝ «Հայատառ մամուլին դերը հայ լեզուի եւ մշակոյթի պահպանման մէջ» նիւթին շուրջ, Տիկ. Երան Գույումճեան՝ «Հայատառ մամուլը եւ Հայաստան-Մփիւռք յարաբերութիւններու ամբողջացումը» նիւթին շուրջ, Պրն. Ահարոն Շիրտըմեան՝ «Հայատառ մամուլը եւ Տեղասպանութեան պահանջատիրութեան հոլովոյթները» նիւթին շուրջ եւ Պրն. Արթօ Դաւիթեան՝ «Կիպրահայ հայատառ մամուլը- ազգային մշակութային եւ ինքնութեան պահպանման ներկայի եւ ապագայի գործօնները» նիւթին շուրջ:

Դոկտ. Արտա Ճեպէճեան շեշտը դրաւ առաւելաբար այն կարեւոր իրականութեան, որ մամուլը վերապրելու գաղափարախօսութիւն մըն է, որ կ'ընդգրկէ՝ լեզուապահպանման,

յատուկ ինքնութեան, միասնականութեան, պատմական հաւատարմութեան եւ փայլուն ապագայի հեռանկարի պահպանման գործօնները: Ան աւելցուց, որ հայ մամուլը հայ ժողովուրդին համար դարձաւ՝ մշակութային, ազգային եւ աստուածատուր այբուբենին վերապրումի խորհրդանիշ: Ան յատկապէս նշեց. «Հայ մամուլի հիմնադրութիւնը մեծապէս սատարեց արմատախիլ եղած հայ ժողովուրդին, որ կարիքը ունէր կարեկցութեան եւ հարազատութեան՝ պանդխտութեան օրերուն՝ առաջնահերթ դասելու հայոց լեզուն, վերակազմաւորուելու եւ վերահաստատելու իրենց ազգային միասնականութիւնը»: Իր խօսքի աւարտին, Դոկտ. Արտա Ճեպէճեան ցաւ յայտնեց, որ այսօր, Սփիւռքի տարածքին, սերունդ մը մէջտեղ կու գայ, որ չի գիտեր հայերէն գրել, կարդալ եւ խօսիլ: «Անոնք պիտի կորսնցնեն ազգային ինքնութիւն, ազգային մշակոյթի սեր, պատկանելիութիւն եւ պատմական հասկացողութիւն», շարունակեց ան, եւ այս առումով, խիստ գնահատելի եւ կարելոր համարեց հայ մամուլի, «օրինակ «Ազդակ»ի, «Երեբունի»ի, «Ազատ Խօսք»ի,

«Կիպրահայեր»ու համացանցի օգտագործումը, որ նաեւ կը ստեղծէ համասփիւռքեան հաղորդակցութեան ցանց մը, եւ Միջին Արեւելքի հայկական գաղութները յուզող եւ ուրախացնող լուրերու սփռումի արդիական միջոց մը»:

Տիկ. Երան Գույումճեան սահմանեց մամուլին եւ լրագրողին գերագոյն առաքելութիւնը, ըսելով. «Արթնցնել հայ հանրութիւնը՝ անոր անտարբերութեան, ինքնախաբէութեան եւ ստրկամտութեան թմբիբէն, զայն ազատագրել իր քարացած կարծրատիպերէն եւ զայն մղել խորունկ ինքնաճանաչման»: Ան աւելցուց որ ընթերցողին հետ սիրտէ-սիրտ, հոգիէ-հոգի անկեղծ, ճշմարիտ, անկաշկանդ այլեւ պատասխանատու խօսքն է, որ անմիջապէս կը կապէ ընթերցողը մամուլին եւ՝ փոխադարձաբար, աւելցնելով որ ազատ եւ յանձնառու մամուլը պարտի մինչեւ վերջ անկեղծ ըլլալ իր խօսքին մէջ,

քանզի՝ «ճիշդ ախտանշումն է որ կրնայ դարմանել մեր ազգային-հաւաքական վերքերը, եւ որ վերքը ծածկելը ջայլամային վարքագիծ է պարզապէս, որ միայն ինքնախաբէութեան կրնայ առաջնորդել մեզ»: Անդրադառնալով Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութիւններուն, ան կարելորեց Հայրենօգնութեան սրբազան նպատակը, որուն սատարեր էր Սփիւռքը լիաբուն, հաւատալով որ անկախ պետականութիւնն է որ կ'երաշխաւորէ հայութեան լինելութիւնը, անոր անկատար իղձերուն եւ երազներուն կենսագործումը: «Սփիւռքը Հայաստանով կ'ըլլայ զօրաւոր եւ՝ փոխադարձաբար»: Ան մանրամասնօրէն նշեց այն խոչընդոտները, որոնք կան՝ Հայաստան-Սփիւռք բաղձալի համագործակցութեան, ուժերու եւ կարելիութեանց միաւորումին դիմաց, կարելոր համարելով այդ խոչընդոտները բառնալու խնդիրը: Իր խօսքի աւարտին, ան յատկապէս ըսաւ. «Հայ մամուլին կարելորագոյն առաքելութիւններէն մէկն է՝ «Հայաստան-Սփիւռք իրա՛ւ միասնականութեան, մէկ ու միասնական հայութեան խորհուրդին, տեսլականին նպաստելը», որուն իրագործման ճամբուն վրայ, շարունակեց ան, «Էական է ախտանշել զայն խոչընդոտող ազգային մեր ցաւերը, դարմանումներ առաջարկելով անոնց համար,

սթափ հայեացքով, գիտակից անկեղծութեամբ, յանդուգն ճշմարտախօսութեամբ... Միասնականութիւն՝ որ հիմնուած ըլլայ ազգային մէկ գաղափարախօսութեան, հոգեւոր-մշակութային արժէքներու միեւնոյն համակարգին վրայ»:

Պրն Ահարոն Շիրտրմեան, Պէյրութէն յատկապէս հրաւիրուած, պատմականը ըրաւ հայ մամուլի անցած ուղիին, «Ազդարար»էն մինչեւ մեր օրերը, շեշտելով որ Յեղասպանութենէն ետք, տասնամեակներ շարունակ, հայ մամուլը Սփիւռքի մէջ իր ներուժը վատներ էր Խորհրդային Հայաստանի նկատմամբ թեր կամ դէմ դիրքորոշումներով: Յեղասպանութեան արծարծումը գերազանցօրէն թափ հաւաքեր էր Եղեռնի Յիսունամեակին եւ անկէ ետք, երբ Հայաստանի մէջ թէ Սփիւռքի տարածքին, հայ մամուլով թէ գիրքերու հրատարակութեամբ, այդ թեման կը դառնար հայ հանրութեան ուշադրութեան կիզակէտը: Մակայն տասնամեակներ շարունակ, Հայոց վրայ գործադրուած Յեղասպանութեան ճանաչման գործընթացը դարձեր է մեր Պահանջատիրութեան կորիզը, ինչ որ միայն բարոյական բնոյթ

ունի եւ ոչ քաղաքական, շեշտեց ան: Իսկ հիմա, նշեց Պրն. Շիրտրմեան, Յեղասպանութեան Հարիւրամեակին ընդ առաջ, հայագաղութներու մէջ կը կազմուին յատուկ Յանձնախումբեր, ձեռնարկներ տեղի կ'ունենան՝ քարոզչական, մշակութային եւ այլ, սակայն չունինք միասնական իրաւական Ծրագիր, մեր Պահանջատիրութեան հետապնդման ուղղութեամբ, ինչ որ կրնայ յանգիլ՝ ծաղկեպսակներու գետեղման միայն մեր Նահատակներու շիրիմին...: Իսկ ՀՀ պետականութիւնը, շեշտեց ան, երբեք Տէր չեղաւ մեր Պահանջատիրութեան, հողային հատուցումի պահանջին...

Պրն. Արթո Դաւիթեան նշեց այն բոլոր հայկական թերթերու անունները՝ իրենց հիմնադրումի եւ փակումի թուականներով, որոնք լոյս տեսեր էին Կիպրոսի մէջ, ժամանակ առ ժամանակ: Ան մասնաւորաբար շեշտեց, որ

ապագան շատ փայլուն չէ հայ թերթի ապագային համար, մեր կողմէն ներս, քանի որ երիտասարդները չեն հետաքրքրուած հայերէնով, հայ գիրով, մամուլով թէ գիրքով... աւելցնելով յատկապէս, որ անոնք նոյնիսկ իրենց առօրեայ խօսակցութեանց մէջ, սկսած են մտածել յունարէն կամ անգլերէն լեզուներով եւ տակաւ կը հեռանան հայերէն լեզուամտածողութենէն: Ներկայիս, հայ թերթի ընթերցողը միջին տարիքէ վեր է, ընդգծեց ան, իսկ թերթի հրատարակութիւնը գործն է առաւելաբար անհատական նախաձեռնութեան, հաւատքի, հոգիի տենչի կամ երագի: Չկայ նաեւ նիւթական ներդրում հայ թերթի յարատեւութեան ի խնդիր եւ հարց կը յառաջանայ, նշեց ան, թէ ասկէ մէկ-երկու տասնամեակ ետք, պիտի ունենանք արդէօք Կիպրոսի մէջ լոյս տեսնող հայ թերթ, մանաւանդ անոր համար նաեւ որ նոր սերունդին մօտ, չկայ այդ փափաքը, երագը՝ խմբագիր կամ հրատարակիչ դառնալու:

Կարճատեւ հարցում-քննարկումէ ետք, Պրն Հրայր Ճէպէճեան բարձր գնահատեց զեկուցաբերներու աշխատանքը, միաժամանակ դրուատելով յատկապէս Թեմիս Կաթ. Փոխ. Տէր Վարուժան Արքեպիսկոպոսի մամլոյ եւ հրատարակչական քառորդ դարեայ բեղուն գործունէութիւնը, որուն ընթացքին ան քառասուն անուն գիրք հրատարակել էր «Գառնի» հրատարակչութեամբ, խմբագրեր էր եւ կը շարունակէ հրատարակել «Արծիւ» պարբերաթերթը, նպաստելով հայ գիրին, մամուլին եւ հայ մշակոյթին: Ան նաեւ գեղեցիկ խորհրդանշական յուշանուէր մը յանձնեց Սրբազանին այս առիթով:

Ներկաները նաեւ առիթը ունեցան՝ համացանցային սարքով, դիտելու Սփիւռքի նախարար Տիկ. Հրանուշ Յակոբեանի գնահատական խօսքը ուղղուած հայ մամուլին, լրագրողներուն եւ խմբագիրներուն, եւ յատկապէս Վարուժան Արքեպիսկոպոսին, անոր քառորդ դարեայ արդիւնաշատ անխոնջ նուիրումին՝ հայ գիրին, գիրքին, մամուլին, հայ մշակոյթին:

Իր եզրափակիչ խօսքին մէջ, Վարուժան Արքեպիսկոպոս ընդգծեց որ պէտք չէ յոռետեսական ըլլալ ապագային համար եւ պատգամեց որ ամէն մարդ իր գործը պէտք է ընէ առանց յուսահատելու: «Խաւարը անիծելու տեղ, մոմ մը վառէ՛», ըսաւ ան: Հուսկ, Պահպանիչով վերջ գտաւ այս հետաքրքրական, մտորելու, մտածելու առիթ տուող ձեռնարկը:

Երան Գոյումճեան

Խմբագրական

ՍԹԱՓ ԳԻՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ...

Տարեվերջը էապէս ընդհանուր անդրադարձումի եւ արժեւորումի առիթ է, գնահատելու կատարուածն ու չկատարուածը՝ մասնաւորաբար ազգային-հաւաքական մակարդակի վրայ: Ի՞նչ նոր քայլեր առնուեցան հայ կեանքէն ներս, ի՞նչ նոր զարգացումներ արձանագրուեցան կամ չարձանագրուեցան եւ վերջապէս՝ ո՞ր ենք մենք այսօր, որպէս ազգ ու հայոց երկիր, ի մասնաւորի այնքան հոլովուած ու հռետորաբանուած՝ Հայոց Յեղասպանութեան Հարիւրամեակին ընդառաջ....

Մեր ուշադրութեան կիզակէտը կեդրոնացնենք, առաջին հերթին, մեր երկրին՝ Հայաստանի Հանրապետութեան վրայ, որ բոլոր պարագաներուն ալ մեր Սրբութիւն Սրբոցն է, ազգային մեր տենչերուն ու երագներուն, հայեցի լինելութեան գրաւականը....Հոն, Արարատի փեշերուն է որ կը կերտուի, արդարեւ, Հայոց Պատմութիւնը, ոչ թէ՛ Սփիւռքի «օտար, ամայի ճամբէք»ին վրայ....

Այսօր, Հայաստանի Հանրապետութեան վերանկախացման աւելի քան քսան տարիներ ետք, ի՞նչ ունի ներսի եւ դուրսի հայութիւնը որպէս շօշափելի ձեռքբերում....եթէ պահ մը զանց

առնենք Արցախի ազատագրումը եւ հայկական բանակի կառուցումը, ինչ որ ազգային հպարտութեան անուրանալի աղբիւր են անտարակոյս, բայց ոչ-բաւարար՝ ազգային-պետական կեանքի լիիրաւ կայացման եւ կայուն զարգացման համար:

Տխուր է հաստատել, որ մենք էապէս չկրցանք անկախ դառնալ՝ միտքով, սրտով, հոգիով, Հայկականութեամբ: Որպէս ազգային պետականութիւն, չկրցանք ազատ, արդար, արժանավայել կեանք ստեղծել հիմնուած հայ հոգեւոր-մշակութային արժէքներու համակարգին, հայկականութեան գաղափարին վրայ, մեր ազգային հիմնախնդիրներու առաջադրման եւ զանոնք լուծելու հետամտութեան վրայ: Ընդհակառակը՝ օտարին սուտ ու փուտ «արժէքները», ներկայ սպառողական աշխարհակարգի հակա-մշակոյթի տարրերը անարգել ներխուժեցին մեր հայրենիքէն ներս, մէկդի հռելով մեր բնիկ հոգեւոր-մշակութային, բարոյական արժէքները, իրենց ենթադրած խորթ ապրելակերպը, վարքն ու բարքն ալ պարտադրելով հայրենական կեանքին.....:

Իշխող վերնախաւը անկախութիւնը արժեւորեց որպէս՝ երկիրը անխնայ կեղեքելու եւ անաշխատ հարստութիւն դիզելու հնարաւորութիւն: Քաղաքական ուժերն ու կուսակցութիւնները՝ ճարտար խօսք-խոստումներէն, ամբոխավարութենէն անդին չանցան եւ էական ոչինչ ըրին մեր ժողովուրդին ու երկրին համար, այլ՝ միայն ձեւացուցին ընել, պարարտացնելով իրենց գրպանները եւ խաբելով մեր ժողովուրդին: Մնացեալ ժողովուրդին նկատառելի մէկ մասն ալ՝ յուսալքուած, խոյս տուաւ հայրենիքէն եւ անոր՝ յարատեւ ճիգ, մաքառում եւ պայքար պահանջող խնդիրներէն եւ բռնեց արտագաղթի տխուր ճամբան, լքելով եւ հայաթափելով մեր երկիրը.....: Անկախութիւնը կարծէք դարձաւ տեսակ մը հմայիլ, որ կը կախարդէ, կը շլացնէ իր խաբեպատիր հմայքով, ի վերջոյ մեզ հասցնելու հոն, ուր որ ենք....սահագնացող թիւով արտագաղթով եւ պետական անկախութեան քայլ առ քայլ զիջումով....

Իսկ՝ Սփի՛ւռքը....նկատի ունիմ յատկապէս աւանդական Սփիւռքը, ժառանգորդը հայրենահանուած արեւմտահայութեան, տարագիր մեր ժողովուրդը, որ կ'ապրի աշխարհի չորս ծագերուն, ձուլման եւ ուծացման սահել հողմերուն ենթակայ...: Այսօր, հիասթափուած նաեւ՝ մեր պետութեան վարած ոչ-համահայկական քաղաքականութենէն, որքա՛ն կորսնցուցած է ան հայապահպանման եւ հայակերտման ուղղուած իր պայքարի թափը, նոյնիսկ Պահանջատիրութեան, որուն ճիշդ սահմանումը այդպէս ալ անորոշ մնաց հայ հանրային գիտակցութեան մէջ...Ցեղասպանութեան ճանաչո՞ւմ եւ դատապարտո՞ւմ միայն, թէ՞ էապէս բռնագրաւուած Հողի Պահանջ, որուն համար էր որ գործադրուեցաւ Ցեղասպանութիւնը վերջ ի վերջոյ: Ցեղասպանութեան բառ-եզրոյթին էական չէ՞ կցել հետեւաբար Հայրենահանումը, քանզի ճշգրիտ բառ-եզրոյթի ճիշդ օգտագործումը անհրաժեշտ նախապայման է՝ հանրային ճիշդ գիտակցութիւն եւ գործելակերպ կերտելու համար, մանաւանդ մեր նոր սերունդին մօտ, որ անմիջականօրէն չէ առնչուած Ցեղասպանութեան եւ Հայրենահանումին հետ:

Տարրական տրամաբանութիւնը պիտի յուշէր, որ Հայոց Ցեղասպանութեան եւ Հայրենահանումի Հարիւրամեակին ընդ առաջ մանաւանդ, արեւմտահայութեան ժառանգորդ եւ իրաւայաջորդ ՍՓԻՒՌՔԸ, կամ տարագիր հատուածը մեր ժողովուրդին,

պարտի վերջ դնել ա՛լ իր հարիրամեայ Անտիրութեան, Անմիաբանութեան, եւ պարտի վերակազմակերպուիլ զինք լիիրաւ ներկայացնող եւ ընտրովի կայացած Մէկ Ներկայացուցչական Մարմնի մը ներքոյ, մէկդի դնելով նեղ-հատուածական, խմբակային ու նեղ-անձնական ամէն նկատառում եւ կարծրատիպ...Այլապէս, մեր Պահանջատիրութիւնը պիտի մնայ ձայն քարքառոյ յանապատի, պիտի չկարենայ զգենուլ՝ իրաւական Մէկ եւ Ներկայացուցչական Մարմնի մը հետապնդած Դատի հանգամանք, ուր յստակ դառնան՝ Ո՞վ է Պահանջատէրը եւ Ի՞նչ է Պահանջուածը...մեզի եւ միջազգային ատեաններուն համար: Կուրօքէն յոյսը դնել միայն ՀՀ ազգային պետականութեան վրայ եւ ձեռնածալ մնալը հաւասարագօր պիտի ըլլային ազգային արժանապատուութեան եւ մեր իրաւունքներու ոտնակոխումին...Ազգային դաւաճանութեան: Չմոռնանք որ ՀՀ իշխանութիւնները շարունակաբար պնդած են, որ հողային պահանջատիրութիւնը կը խոչընդոտէ հայրենական քաղաքականութեան...եւ տեւաբար յանկերգած են Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչման պահանջը միայն: Վկայ՝ «ՀՀ Հոչակագիրը Հայաստանի Անկախութեան Մասին», ուր տեղ գտած է սա յստակ տրամադրութիւնը՝ «Հայաստանի Հանրապետութիւնը սատար է կանգնում 1915 թուականին Օսմանեան Թուրքիայում եւ Արեւմտեան Հայաստանում Հայոց Յեղասպանութեան միջազգային ճանաչման գործին»: Սա է բիրտ իրականութիւնը, ուր ոչ մէկ խօսք կայ Պահանջատիրութեան մասին:

Ուրեմն՝ ի՞նչ: Բաւարարուի՞լ Հայոց Յեղասպանութեան ճանաչումն ու դատապարտումը ապահովող գործընթացը՞ միայն, ինչ որ էապէս այրած սրտի բարոյական մխիթարանք է սոսկ եւ ուրիշ ոչինչ, թէ՞՞ վերակազմակերպուիլ Մէկ Ներկայացուցչական Մարմնի մը ներքոյ եւ ազգային արժանապատուութեամբ եւ բարձր պատասխանատուութեամբ հետամուտ ըլլալ մեր Դատի արդար լուծումին: Վերջին ընտրանքը վստահաբար նոր թափ եւ յստակ նպատակ ալ պիտի տար տարագիր մեր ժողովուրդի հայապահպանման ու հայակերտման ճիգերուն, որպէսզի ի վերջոյ չվերածուի ան՝ դիմագուրկ, ապաքաղաքականացած փերեզակներու ամբոխի....

Յիշենք նաեւ որ՝ Ազգային Դատը կ'անհետի պատմութեան թատերաբեմէն, միայն այն պարագային, երբ տուեալ Դատին Տէրը կը լքէ զայն: Սա պատմական փաստ է: Ունի՞նք այդ ՏԷԲԸ, որ կարենայ խօսիլ համայն Տարագիր մեր ժողովուրդին անունով եւ կարենայ Հաշուետու ըլլալ անոր, քանզի առանց այդ ՏԷԲԸ, ինչպէ՞ս կարելի պիտի ըլլայ Պահանջատիրութեան Դատ հետապնդել....

Ազգային-հաւաքական մեր գիտակցութեան մէջ, եթէ կարենանք ամրապնդել՝ Հայ Դատի Պահանջատիրութեան ճիշդ սահմանումը, որ Հողային Պահանջ է գերազանցօրէն, անոր ենթադրած գործելակերպը, որ էապէս կը նշանակէ կեանքի կոչել այդ Պահանջը լիիրաւ հետապնդող Տարագիր արեւմտահայութեան Ներկայացուցչական Մարմինը, յայնժամ կարելի կ'ըլլայ յեղաշրջել ներկայիս տիրող անտարբերութեան եւ ինքնախաբէութեան ճահիճը եւ նոր ուղղութիւն տալ ազգային-հաւաքական մեր կեանքին: Այնքա՛ն ուշացած ենք արդէն....

Տեսակէտ

Հայաստան Մամուլը և Հայաստան-Սփիւռք Ցարաբերութիւնները

(Այս խօսք-տեսակէտը արտասանուեցաւ Նիկոսիոյ մէջ տեղի ունեցած՝ Զրոյց-Քննարկումին, որուն նիւթն էր՝ «Հայաստան Մամուլին Դիմագրաւած Խնդիրները» և որուն մասնակցեցան՝ Դոկտ. Արտա Ճեպէճեան, Պրն Ահարոն Շիրտըմեան, Պրն. Արթո Դաւիթեան և Տիկ. Երան Գոյումճեան: Ձեռնարկը տեղի ունեցաւ Կիրակի, 15 Դեկտ. 2013, երեկոյեան ժամը 7:00-ին, Ազգային առաջնորդարանի «Վ. Իւթիճեան» սրահին մէջ)

Հայաստան մամուլը ՀԱՅԵԼԻՆ է հայ կեանքին, անոր հարազատ արտացոլումը՝ ազգային-հասարակական-քաղաքական-մշակութային երեսներով...Բարախուն զարկերակը՝ անոր յոյզերուն ու խռովքներուն, իղձերուն ու երագներուն: Մամուլը ոչ միայն կ'արձանագրէ չոր փաստերը, այլև կ'եցուածք ու վերաբերմունք կ'արտայայտէ անոնց նկատմամբ, ուղենիշ ունենալով՝ ազգի ու հայրենիքի գերագոյն շահերը, ազգային-

բարոյական-մշակութային արժէքներու համակարգը, հայեցի ինքնութիւնը, լինելութիւնը...

Մամուլին ու լրագրողին գերագոյն առաքելութիւնը սապէս կարելի է սահմանել.- արթնցնել հայ հանրութիւնը՝ անոր անտարբերութեան, ինքնախաբերութեան և ստրկամտութեան թմբիրէն, զայն ազատագրել իր քարացած կարծրատիպերէն և զայն մղել խորունկ ԻՆՔՆԱՃԱՆԱԶՄԱՆ...:

Այդ առաքելութեան ճամբուն վրայ, լրագրողը կամ հրապարակագիրը պարտի հաւատարիմ ըլլալ ազատ մտքի և ազատ խօսքի ու գրիչի հրամայականին, ԱՆԿԵՂԾՈՒԹԵԱՆ, փնտռելով և գրելով միայն ճշմարտութիւնը..., ինչ որ իրմէ կը պահանջէ՝ թթուածինի նման անհրաժեշտ յանդգնութիւն, անաչառ ու կշռադատ խոհականութիւն, պատասխանատուութիւն և խղճմտանք: Եթէ լրագրողը ԱՆԿԵՂԾ չէ մինչև վերջ իր ընթերցողին հետ, եթէ անոր գրիչը կը կաշկանդուի նեղ-անձնական, խմբակային թէ հատուածական նկատառումներով, յայնժամ ընթերցողը քայլ առ քայլ կը խորթանայ մամուլին, կը հեռանայ անկէ...Այս կարեւոր պարագան լրջօրէն նկատի պիտի ունենանք, նախքան որ մեր ողբը հնչեցնենք, թէ ինչո՞ւ հայ մամուլը կը նահանջէ, հայ թերթը քիչ կը կարդացուի, կամ դադարելու և փակուելու ճակատագրին է դատապարտուած...

Ընթերցողին հետ սիրտէ-սիրտ, հոգիէ-հոգի անկեղծ, ճշմարիտ, անկաշկանդ այլևս պատասխանատու խօսքն է, որ անմիջապէս կը կապէ ընթերցողը մամուլին և՛ փոխադարձաբար: Ցաւ ի սիրտ, հայ իրականութեան մէջ, սակաւ են այն լրագրող-

հրապարակագիրները, որոնք մինչեւ վերջ կը մնան անկեղծ եւ ուղղախօս, չեն օրօրեր ընթերցողը կիսաճշմարտութիւններով, որոնք սեւին՝ սեւ, սպիտակին ալ՝ սպիտակ ըսելու արիւթիւնը կ'ունենան, որոնք ազատ, անխափան եւ անպատուէր՝ յանձնառու կ'ըլլան արտայայտուելու հայրենական թէ սփիւռքեան քննադատելի երեւոյթներուն մասին, բարձրացնելու սուր կամ փափուկ հարցեր ալ, քանզի հաւատարիմ իրենց առաքելութեան, նման գրիչները կը հաւատան որ ճիշդ ախտանշումն է որ կրնայ դարմանել վերքը, մեր ազգային-հաւաքական վերքերը, եւ որ վերքը ծածկելը ջայլամային վարքագիծ է պարզապէս....որ միայն ինքնախաբէութեան կրնայ առաջնորդել մեզ....:

Խոնարհաբար, այլեւ այս մօտեցումով, պիտի փորձեմ քննարկել Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութիւնները:

Հայաստանի Հանրապետութեան վերանկախացման առաջին իսկ օրերէն, Սփիւռքը, կամ տարագիր հատուածը մեր ժողովուրդին, լայն բացաւ իր սիրտը եւ լիաբուն բերաւ իր օժանդակութիւնը ՀԱՅՐԵՆՕԳՆՈՒԹԵԱՆ սրբազան նպատակին, միշտ հաւատալով որ ազգային անկախ պետականութիւնն է որ կ'երաշխաւորէ հայութեան լինելութիւնը, անոր անկատար իղձերուն եւ երազներուն կենսագործումը: Սփիւռքը Հայաստանով կ'ըլլայ զօրաւոր եւ՝ փոխադարձաբար:

Բայց, այսօր, հարց պիտի չտա՞նք, որպէս մամուլ ու հրապարակագիր, թէ ինչո՞ւ տակաւ կը նուազի Սփիւռքի խանդավառութիւնը օգնելու Մայր հայրենիքին: Վստահութեան պակաս՞ը, ՀՀ-էն ներս տիրող փտա՞խտը, անարդարութիւնները՞, օրինազանցութիւնները....

Արդարեւ, մամուլը պարտի նշել որ վերանկախացման չընկերացաւ երբեք ազգային իրաւական պետականութեան կայացումը՝ ազգային անվտանգութեան եւ զարգացման Ծրագիրով, ազգային գաղափարախօսութեամբ եւ մշակութային արժէքներու համակարգով: Ձուգահեռաբար, սանձարձակ, բիրտ կեղեքումը, կաշառակերութիւնը, անարդար կամայականութիւնները աղքատացուցին եւ թշուառութեան մատնեցին մէկ կողմէ հայրենի ժողովուրդի ստուար զանգուածը եւ միւս կողմէ ալ՝ գերհարստացուցին եւ աստղաբաշխական անաշխատ գումարներ եւ հարստութիւն ապահովեցին փոքր թիւով վերնախաւի մը, ինչ որ տուն տուաւ ժողովրդային դժգոհութեան հզօր ալիքի, տնաքանդ արտագաղթին, Հայաստանի հայաթափման....Աչք ծակող եւ սիրտ բզքտող անարդարութեանց, կեղեքումներուն եւ թշուառութեանց մասին, ամէն օր կը կարդանք ընկերային ցանցի էջերուն վրայ, որոնք ազատ հաղորդակցութեան եւ անկաշկանդ տեղեկատուութեան նորօրեայ տարածք են:

Դիպուկ է համացանցային թերթերէն keghart.com-ի մէջ հրատարակուած աղերսագիրը ուղղուած սփիւռքի հայութեան, ուր կ'ըսուի մասնաւորապէս. «Հայութեան սփիւռքահայ հատուածը ու մասնաւորապէս նրա երեւելի դեմքերը, չեն խորացել հայկական իշխանութիւնների ազգադաւ գործելակերպի մէջ եւ մշտապէս սատարել են ժողովրդին հալածող, երկրի ռեսուրսները թալանող, եղած չնչին տնտեսականն աւերող....այս

իշխանութիւններին:....Մենք....կանգնած ենք դէմ յանդիման պետականութեան կորստի առջեւ....»:

Տակաւին, յանձնառու մամուլն ու հրապարակագիրը հարց պիտի չտա՞ն, թէ արդե՞օք

Սփիւռքը պէտք է դիտուի ՀՀ իշխանութեանց կողմէ լոկ որպէս տնտեսական օգնութեան աղբիւր: Արդե՞օք Սփիւռքը այլ բան չունի տալիք՝ փորձառութեանց, նոր գաղափարներու, մտքի եւ գիտելիքի, կապերու եւ ցանցերու առումով, յանուն Հայաստանի հզօրացման: Այլ կարելոր հարցում մըն ալ հետեւեալն է. Սփիւռքը պէտք չէ՞ ըսելիք ունենայ այն բոլոր հիմնախնդիրներուն շուրջ, որոնք կ'առնչուին Հայաստանի եւ հայութեան լինելութեան եւ ճակատագրին հետ: Այստեղ նշանակալից է

ընկերային ցանցին մէջ տեղ գտած հայ հոգիի մը աղաղակը. «Հաւատացեք: Հայաստանի հասարակութիւնը ձեր փողերի կարիքը չունի, այլ առաւել շատ ձեր բարոյական-գործնական աջակցութեանը, մեզ հետ հաւասար գործելու ձեր պատրաստակամութեանը, ապագայում պետութեան կառավարմանը ձեր մասնակցութեանը»: Մա մտորելու ծանրակշիռ խնդիր է անկասկած:

Հայաստան-Սփիւռք առողջ եւ արդիւնաւէտ փոխյարաբերութեանց գծով, հայ մամուլը տակաւին հարց տալու չէ՞, թէ Սփիւռքը ի՞նք ի՞նչ կ'ակնկալէ Մայր հայրենիքէն..., թէ ի՞նչ ձեռով հայրենիքը կրնայ նպաստել սփիւռքին, անոր հայապահպանման ու հայակերտումի ճիգերուն, թէ այլապէս: Որքա՞ն օգտակար պիտի ըլլար, օրինակ, եթէ մեր Հանրապետութիւնը որդեգրէր դասական ուղղագրութիւնը եւ դիւրացնէր Հայաստան-Սփիւռք հաղորդակցութիւնը....Աւելին. մեր երկիրը ունի՞ որեւէ ծրագիր՝ Տէր ըլլալու մեր հայագաղութներուն, եթէ անոնցմէ մէկը վտանգի է ենթարկուած, ինչպէս եղաւ պարագան սուրիահայ գաղութին....

Ինքնաքննադատութեան սրտացաւ մօտեցումով, հարցադրելու ենք նաեւ, որպէս մամուլ, թէ Ո՞վ ՊԻՏԻ ԽՕՄԻ ՍՓԻԻՌԻՆ ԱՆՈՒՆՈՎ, եթէ յանձնառու ըլլանք ստեղծելու վերջապէս Սփիւռք-Հայաստան այնպիսի յարաբերութիւններ, որոնք ըլլան իմաստուն, հետամուտ երկարաշունչ ծրագիրներու եւ համագային գերագոյն շահերու կենսագործումին....Յարաբերութիւններ՝ որոնք դառնան եղբայրական համերաշխ եւ երկարատեւ համագործակցութիւն: Ազատ եւ յանձնառու մամուլը պարտի նշել ի մասնաւորի, որ՝ Սփիւռքը չի բաղկանար միայն ազգային ջոջերէ, կուսակցական եւ միութենական գործիչներէ, որոնք չեն կրնար լիարժէք ներկայացնել զայն, չեն կրնար խօսիլ անոր անունով, քանզի անոնք, մեծաւ մասամբ, նշանակուած են, չեն ընտրուած մեր ժողովուրդին կողմէ: Հետեւաբար, անհրաժեշտ չէ՞ արդեօք կեանքի կոչել տարագիր մեր ժողովուրդը լիիրաւ ներկայացնող եւ ընտրովի կայացած Ներկայացուցչական Մարմինը, որ պիտի կարենայ հնարաւորել նաեւ Սփիւռք-Հայաստան արդիւնաւէտ, լիարժէք

համագործակցութիւն մը յօգուտ Հայաստանի եւ Սփիւռքի հզօրացման ու զարգացման: Նման լիազօր, Ներկայացուցչական Մարմնի մը առկայութեան պարագային միայն, կարելի կ'ըլլայ փայփայել՝ համահայկական ընդհանուր Ծրագրի մը մշակման կարելիութիւնը՝ Հայաստանի Հանրապետութեան եւ Սփիւռքի միջեւ: Առանց նշեալ Մարմնի գոյացման, Հայաստանի Հանրապետութեան խորհրդակցութիւնը սփիւռքահայ անջատ կառոյցներու եւ կազմակերպութիւններու հետ, համահայկական գործակցութիւն ստեղծելու գծով, ինչպէս անցեալին կատարուեցաւ Հայաստան-Սփիւռք Խորհրդաժողովներուն թէ այլապէս, չի կրնար միասնական պարտաւորութիւն ստեղծել՝ Սփիւռքը բաղկացնող բոլոր հայագաղութներուն եւ կառոյցներուն համար, եւ կը դառնայ ձեւական եւ պարագայական: Նոյն տրամաբանութեամբ ալ, ի չգոյէ նման Ներկայացուցչական Մարմնի, Հայաստանի պետական այրերը թէ Սփիւռքի նախարարութիւնը պիտի բաւարարուին՝ սփիւռքահայ անհատ բարերարներու, մասնագէտներու, կամ սփիւռքի կուսակցական, միութենական եւ յարանուանական աւանդական կառոյցներու հետ միայն գործակցելով եւ ՀԱՇՈՒԵՏՈՒՒ պիտի չզգան երբեք տարագիր մեր ժողովուրդին առջեւ, ինչպէս պատահեցաւ Հայաստան-Թուրքիա տիրահոյակ արձանագրութիւններուն....

Եթէ իրերը իրենց անունով կոչելու համարձակախօսութիւնը ունենանք, ինչ որ էապէս կը պահանջուի յանձնառու եւ ազատ մամուլէն, Հայաստանի իշխանութեանց ցարդ դրսեւորած վարքագիծը Սփիւռքին հանդէպ՝ կարելի է սա բառերով բնութագրել. «Դուք տուէ՛ք կամ օգնեցէ՛ք, բայց մի՛ խառնուիք...»: Բայց, առողջ եւ փոխադարձ միտքերու փոխանակումով, կառուցողական անկեղծ քննադատութեամբ եւ ինքնաքննադատութեամբ միայն, կարելի է նոր որակ տալ հայ կեանքին, զարգացման նոր հեռանկար ապահովել, ինչպէս նաեւ՝ խթանել Հայաստան-Սփիւռք բաղձալի համագործակցութիւնը, ուժերու եւ կարելիութեանց միաւորումը....

Իսկ սա կարելի է նկատել հայ մամուլին գլխաւոր մարտահրաւերներէն մին, ճգնաժամային այս ժամանակներուն յատկապէս, երբ Թուրքիան կը միտի վերակենդանացնել իր նոր-օսմանեան ծաւալողապաշտ քաղաքականութիւնը, երբ Ատրպէյճան կը շեփոքահարէ իր ռազմատենչ յայտարարութիւնները, երբ մեր երկրէն ներս ահագնացող չափերու կը հասնի Հայաստանի արիւնաքամ հայաթափումը, մինչ հայրենամերձ հայագաղութները կ'ապրին իրենց լինել-չլինելու տագնապը...

Հայաստան-Սփիւռք իրա՛ւ միասնականութեան, մէկ ու միասնական հայութեան խորհուրդին, տեսլականին նպաստելը կարելի է նկատել հայ մամուլին կարեւորագոյն առաքելութիւններէն մէկը, որուն իրագործման ճամբուն վրայ՝ էական է ախտանշել զայն խոչընդոտող ազգային մեր ցաւերը, դարմանումներ առաջարկելով անոնց համար, սթափ հայեացքով, գիտակից անկեղծութեամբ, յանդուգն ճշմարտախօսութեամբ.... Միասնականութիւն՝ որ հիմնուած ըլլայ ազգային մէկ գաղափարախօսութեան վրայ, հոգեւոր-մշակութային արժէքներու միեւնոյն համակարգին վրայ.....: Հայաստան-Արցախ-Սփիւռք նման միասնականութեամբ միայն, մենք կրնանք նոր որակ տալ հայ կեանքին,

ազգային պետականութեան, հայեցի լինելութեան եւ՝ հասնիլ մեր ՄԵԾ ԵՐԱԶԻՆ՝ ՄԷԿ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄԷԿ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ:

ԵՐԱՆ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

ԽՈՂ-ԱՊՐՈՒՄԻ ՊԱՏԱՌԻԿՆԵՐ

ՏԱՐԵՎԵՐՋԻ ԽՈՂ-ԱՊՐՈՒՄՆԵՐ...

Տարուան վերջին ամսուան առաջին օրն է այսօր...շուտով կը թեւակոխենք Նոր Տարին..., ուր ի՞նչն է նոր եւ ի՞նչն է հին...դժուար է տարանջատել...: Մարդկային կեանքը, սակայն, կը սահմանափակուի ժամանակ-տարածութիւն հասկացութեան մեջ...թերեւս սա է պատճառը, որ Դեկտեմբեր ամիսը մեզ կը մղէ իմաստաւորելու եւ արժեւորելու մեր կեանքի միամտայ ժամանակը...Շատեր զայն կ'արժեւորեն նիթական-տնտեսական յաջողութեան արժեչափերով միայն...: Մարդկային կեանքին բուն իմաստ ու արժեք տուողը, սակայն, ներքին կեանքի ՈՐԱԿԸ չէ՞ արդեօք...: Գոնէ ես այդպէս կ'ըմբռնեմ զայն: Եթէ կրցանք մեր կեանքը ապրիլ մեր ներաշխարհը հարստացնող միտք-ապրումներով եւ խոհ-յոյզերով, հոգեմտաւոր-բարոյական արժեքներով,

ներքին ԱԶՏՏՈՒԹԵԱՄԲ, եթէ կրցանք տուրք չտալ մեր ազատ միտքն ու հոգին կաշկանդող ու բռնադատող ՃՆՇՈՒՄՆԵՐՈՒՆ, հարազատ մնալ մեր ԻՆՔՆՈՒԹԵԱՆ..., եթէ կրցանք զգալ ու ապրիլ կեանքի հրաշք-խորհուրդը...եւ վերջապէս...եթէ կրցանք մեր միտք-ապրումներէն...մեր ներքին լոյսէն բեկոր մը ճառագայթ նշուլել մեր շրջապատին...այն ատեն գուցէ կարենանք ըսել, որ ի գուր չէ անցեր մեր կեանքի ժամանակի ՄԷԿ ՏԱՐԻՆ...

Տօնական օրերը տեսակ մը թախիծով կը պատեն հոգիս...Պարտադիր ուրախութիւնը երբեք չէ կրցած էապէս ուրախացնել զիս...այլ միայն ստեղծել Պատրանքը անոր...Սովորական օր մը շատ աւելի գոհունակութեամբ կը պարուրէ հոգիս, եթէ կրցած եմ բարի գործ մը կատարել...յոյսի եւ լոյսի նշոյլ մը ճառագայթել այլոց վրայ...դժուարութիւն մը յաղթահարել...հրագործում մը ձեռքբերել...Իսկ տօնական օրերը տեսակ մը կը ստիպէ՛ն մարդը ուրախանալու եւ հրճուելու...Վասն ինչի՞...Սրտի ճշմարիտ ուրախութիւնը կը բխի մարդուն ներաշխարհէն...անիկա պատուիրովի չի կրնար ըլլալ...մնացեալը պատրանք է եւ ...ցուցադրութիւն...

Ամպամած եւ անձրեւոտ եղանակը այսօր այնքան կը ներդաշնակուի ներքին տրամադրութեանս, ներաշխարհիս մէջ կուտակուած ամպ-տխրութեան ծուկններուն, որոնք վերջապէս կ'անձրեւեն կարծէք, խաղաղութիւն բերելով հոգիիս, զերթ անձրեւը որ կը տեղայ քաղաքին վրայ եւ իր օրհնաբեր շունչը կը տարածէ ամենուր...Մանուկ օրերէս, սիրած եմ անձրեւը, անոր կաթկթոցը մեր տան պատուհանի ապակիին վրայ, երաժշտութեան մը հանգոյն, անոր շրշիւն-մեղեղին՝ գիշերը, քունիս մէջ..... տունէն-դպրոց ճամբուն վրայ ալ, ուր շատ անգամ անձրեւաջուրի փոքրիկ լճակներ կը գոյանային ճամբեզրին եւ անոնց վրայէն ցատկոտելով՝ ուրախ-գուարթ դպրոց կը փութայինք քոյրս ու ես...Տեսակ մը խորհուրդ կայ այդ անձրեւին մէջ, ուր տանդ մտերմիկ, ջերմութիւն բուրոդ յարկը կը դառնայ առաւել երանաւէտ, քաղցրաբոյր.....

Մառնաշունչ է այսօր օդը: Ձմեռը ա՛լ որոշած է ինքզինք զգացնել, նախքան Կաղանդն ու Նոր Տարին...որոնք անյարիր են տաք կամ գաղջ եղանակին հետ, գոնէ մեր մտապատկերացումներուն մէջ....Կը յիշեմ այն անո՛ւշ հեքիաթները, գորս կը պատմէին մեր մեծերը նման ցրտաւուն գիշերներուն, երբ ընտանեօք հաւաքուած կ'ըլլայինք վառարանին շուրջ, ուր արեւի գոյնով կարմիր բոցեր կ'արձակէին վառած փայտի կտորները....բոցեր ծիրանեգոյն՝ որոնք ...կը ջերմացնէին մեր մարմինն ու հոգին...: Մանուկներուս համար, երազ ու հեքիաթ էին վառարանն ու ճարճատող, բոցկլտացող կրակը, երեսակայութեան թելեր տուող, մոգական աշխարհ ստեղծող պատումները, ընտանեկան տաքո՛ւկ-տաքո՛ւկ օճախը, որմէ աւելի անոյշ բան կա՞յ արդեօք կեանքին մէջ....Յուշ-ապրումներ թանկագին՝ որոնք այս պահուն, սրտիս մէջ կը բոցավառին, լո՛յս ու ջերմութիւն կու տան հոգւոյս....

Մտածեր էի Կաղանդի ծառ չշտկել այս տարի....սիրտ չունէի, ո՛չ ալ տրամադրութիւն, չեմ գիտեր ինչո՞ւ....Մակայն թաքնուած մանուկը իմ մէջ ընդվզեցաւ, հի՛ն-հի՛ն օրերու հեքիաթը ուզեց, այն երա՛զ դարձած օրերու, երբ իրական եղելին մը՝ վրան փուչիկներով, բամպակէ «ձիւնի փաթիլներով» եւ տարբեր խաղալիքներով ու զարդարանքներով, անչա՛փ ուրախութիւն կը պատճառէր մանուկներուս, հակառակ անոր նախնական պարզութեան եւ ոչ-պերճաշուք տեսքին....Այդ Երազը ուզեց վերապրիլ ան կրկին ու կրկին անգամ....Պատրա՞նք կոչենք սա, մարդկային չմարող երա՞զ, վերապրո՞ւմն ու կարօ՞տը թերեւս՝ մանկական մաքո՛ւր, զուլա՛լ, անմե՛ղ օրերու....Կը թուի թէ մարդկային հոգին միշտ ալ ծարաւը ունի մանուկ օրերու հեքիաթին, երազին, ո՛ր տարիքի ալ ըլլայ ան....քանզի՝ «միայն երազը կ'ապրի, միայն երազն անմահ է....»

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԲԵՐԿՐԱՆՔԸ....Կա՞յ աւելի վսեմ, հոգեպարար ուրախութիւն, քան արդար ու ջանադիր աշխատանքի բերկրանքը....մանաւանդ հոգենուէր աշխատանքի, որ կը կատարուի սրտաբուխ, առանց որեւէ նիւթական վարձատրութեան, առանց պարտադրանքի կամ բռնութեան, առանց նոյնիսկ գնահատանքի ակնկալութեան....Բերկրանք, գոր կը զգաս նոյնինքն աշխատանքին մէջ, անիկա ըլլայ

Ֆիզիքական թէ հոգեմտաւոր, ոգիի աշխատանք, քանզի բոլոր աշխատանքներն ալ խորքին մէջ կը միտին բերք ու բարիք ստեղծելուն, երջանկութիւն, գեղեցկութիւն պարգեւելուն, այս կամ այն կերպով...

Կեանքը իմաստաւորել ու արժեւորել աշխատանքով երանութիւն է ... քանզի ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ նաեւ կ'ազատագրէ ՄԵԶ նոյնիմքն մեզմէ, մեր անձի նեղ պարունակէն....իրա՛ւ ազատութեան, ստեղծագործական ազատութեան, շունչը պարգեւելով մեր սահմանափակ անձերուն....

ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ՝ սեփական խղճին հետ հաշտ ու խաղաղ ապրիլն է... Ի՞նչ փոյթ թէ մարդիկ քեզ այպանեն, տարօրինակ գտնելով միամիտ ճշմարտախօսութիւնդ, անոր մէջ այլ յետին նպատակներ ալ փնտռելով....Ի՞նչ փոյթ թէ այլոց շոայլուած բարձրագոյզ գնահատանքը երբեք չհասնի քեզ....Ի՞նչ փոյթ թէ անշահախնդրութիւնդ անբնական երեւոյթ նկատուի ներկայ նիւթապաշտ եւ շահախնդիր աշխարհին մէջ...Ի՞նչ ՓՈՅԹ.... Կը բաւէ որ սիրով, արժանաւորութեամբ կատարես պարտականութիւններդ.... Խօսքդ ըլլայ գործիդ հետ հաշտ....եւ միշտ ձգտիս ընելու աւելին, աւելի լաւը, բարին, գեղեցիկը, ճշմարիտը՝ միշտ ունկնդիր ներքին ձայնիդ, որ Գերագոյն Ճշմարտութեան՝ Արարիչի ձայնն էԲարձրագոյն ԵՍ-իդ, որ կարծես ամէն վայրկեան կը հսկէ ըրածիդ ու չըրածիդ վրայ, կը զգաստացնէ, կը յորդորէ, կը լուսաւորէ ճամբադ՝ կեանքի ուղեմտոր ոլորաններուն վրայ....

Սովորաբար մարդիկ չեն սիրեր՝ ճշմարտախօս եւ առաքինի մարդը, այս կամ այն ձեւով խոյս կու տան անկէ.....անոր ներկայութիւնը կը նեղէ, կ'անհանգստացնէ զիրենք....Այո՛, որովհետեւ անոր ներկայութեան, նմանները կը զգան Բարոյական իրենց Բույրկութիւնը, իրենց Սուտն ու Կեղծիքը....եւ ներքնապէս կ'ամչնան իրենք իրենցմէ, Ստորակայ կը զգան իրենք զիրենք....անշուշտ եթէ տակաւին չեն կորսնցուցած Ամօթի իրենց զգայնութիւնը....Մարդը Մարդ կ'ըլլայ՝ ո՛չ իր դիրքով, ո՛չ իր դրամով, ո՛չ ալ իր մասնագիտութեամբ....այլ՝ իր մարդկային յատկանիշներով միայն, իր ճշմարտախօսութեամբ, արդարամտութեամբ, ազնուութեամբ, վեհութեամբ.... Աւա՛ղ, տակաւ կը նուազի նմաններուն թիւը....

Այսօր ամբողջ օրը բնութեան մէջ էի....Խաղաղութի՛ւն էր, խաղաղութի՛ւն ամենեցուն....ո՛չ իսկ տերեւ մը կը շարժեր բնութեան համատարած անշարժութեան մէջ, ուր միայն հեռուն սլացող մեքենաներու խուլ ճոխնչն էր, որ կը յուշէր աղմկարար քաղաքակրթութեան ներկայութիւնը վայրկեան առ վայրկեան....Օրհնաբեր անձրեւէն ետք, յուրթի կանաչեր էին դաշտ ու հովիտ, անդ ու պարտէզ....մինչ տերեւաթափ հաստ ու կենտ ծառերուն վրայ՝ ուշ աշնան դալուկ քանի մը տերեւներ դեռ կը յամենային, սփռելով իրենց ոսկի-կարմիր հմայքն ու հրայրքը լուսեղէն, թախծանոյշ մեղեդիի մը հանգոյն....

Օ՛րնութեան ահարկու տարերքը, որ ուշ կամ կանուխ պիտի գայ պոկելու զանոնք իրենց վերջին ցուրէն ալ...եւ յանձնելու անեութեան գիրկը....Բնութեան ա՛յն Տարերքը՝ որուն ամենագոր զլանին տակ կը ճգմուին ու կ'անհետին ի վերջոյ ամէն ինչ ու ամէն ոք, շնչաւոր թէ անշունչ, անկախ իրենց գեղեցկութենէն, վեհութենէն, հրապոյրէն.... ՍԱ ՉԷ՞ ԳՈՅՈՒԹԵԱՆ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆԸ....

Տօնական այս օրերուն, երանի՛ թէ բացուէին մարդոց սրտերը՝ սիրով, անկեղծութեամբ, իրարհասկացողութեամբ, համերաշխութեամբ....Տօնը չըլլար սոսկ մակերեսային ու ցուցադրական ծէս ու խրախճանք....այլ դառնար մարդը մարդուն կապող, սիրտերը իրարու կամրջող կամար ու կամուրջ ոգեղէն...մարդը մարդկայնացնող առիթ....Վահան Թէքէեան՝ մեծ բանաստեղծը դիպուկ տողերով կը գրէ. «Սրտերն անոնց չխցուին, այլ պարպուին ու լենան իրարու մէջ, իրարմով, հաղորդութեամբ մը անվերջ»Սա չէ՞ այս Տօներուն բուն իմաստն ու արժէքը....Իսկ մեր աշխարհը այսօր որքա՛ն կարիքը ունի նման բացսիրտ անկեղծութեան ու սիրոյ....

ԵՐԱՆ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Դեկտեմբեր 2013